

Raport privind realizarea Planului de acțiuni în vederea implementării Strategiei de Dezvoltare a Culturii „Cultura 2020” pentru anul 2018

Obiectivele generale/specifice	Acțiunile specifice	Responsabilii	Indicatori de monitorizare conform Planului, până în anul 2020	Grad de realizare/Activități întreprinse
<i>1. Salvagardarea patrimoniului cultural național în toată diversitatea lui</i>				
1.1. Formarea unui sistem de documentare și evidență a patrimoniului cultural, astfel încât, până în anul 2020, obiectele de patrimoniu național să fie inventariate, documentate, expertizate și clasate în proporție de 80%	Inventarierea și documentarea patrimoniului cultural imaterial:			
	Național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Academia de Științe a Moldovei	30 de elemente documentate anual; inventar creat	În curs de realizare Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial din Republica Moldova și cea din România, au decis reluarea activităților asupra elaborării dosarului comun "Arta cămășii cu altiță - element de identitate culturală în România și Republica Moldova" pentru a fi înscris în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității. A fost elaborat un plan de acțiuni, în comun cu autoritățile române. Astfel, Comisia Națională pentru Salvagardarea Patrimoniului Imaterial realizează cercetări ale izvoarelor documentare și materialele de arhivă care atestă prezența cămășii cu altiță în spațiul actual al Republicii Moldova. Comisia a analizat chestionare dedicate purtătorilor și meșterilor care confecționează cămăși cu altiță și sunt în proces de identificare a unor persoane/instituții/asociații noi, care contribuie la salvagardarea și promovarea acestui element. Concomitent, au loc și cercetări în teren și se pregătesc acordurile ce urmează a fi semnate de către toți meșterii, purtătorii, autoritățile locale implicate în procesul de elaborare a dosarului de nominalizare. Actualmente, în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Mondial Imaterial UNESCO sunt înscrise: „Mărțișorul” – 06.12.2017, „Tehnici tradiționale de realizare a scoarței” – 01.12.2016 și obiceiul de Crăciun „Colindatul de ceată bărbătească” 2013.
local (34 unit.)	Autoritățile administrației publice locale (APL)	34 de inventare create	În curs de realizare Crearea inventarelor la nivel local a fost realizată doar în Edineț (21 inventare au fost create). Acțiuni de documentare a elementelor de patrimoniu imaterial au fost desfășurate în următoarele raioane: Anenii Noi, Ocnița; Orhei; Sângerei; Strășeni; Telenești; Ungheni. Secția cultură și turism Soroca deține 4 CD-uri cu secvențe video de la activitățile culturale desfășurate, secția cultură și turism Nisporeni are înregistrate elemente de patrimoniu în format audio și fotografii. Unele raioane au demarat procesul de documentare a repertoriului formațiilor artistice de amatori cu titlul „Model” și a meșterilor populari (Rîșcani, Rezina). Reiterăm că, acțiunea de inventariere și documentare nu se realizează în majoritatea raioanelor din lipsa unui cadru normativ care să reglementeze procedura de inventariere și documentare, din lipsa specialiștilor în domeniu cu abilități de cercetare, de conservare și de valorificare a patrimoniului în comunități, și din lipsa unor astfel de funcții la nivel de direcție/secție/serviciu	

			cultură.
Inventarierea și documentarea patrimoniului arheologic imobil național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Academia de Științe a Moldovei	8000 de situri, documentate; inventar elaborat	Realizat Au fost documentate bibliografic 400 situri arheologice din raioanele Orhei și Glodeni. Au fost identificate 150 situri arheologice noi (tumuli) pe baza hărților și a imaginilor stelitare. Au fost documentate în teren 300 situri arheologice. Au fost întocmite 450 de fișe de sit arheologic și 450 de dosare documentate în teren. Au fost arhivate 450 de dosare de evidență arheologică privind patrimoniul arheologic din raioanele Sângerei, Râșcani și Edineț.
Inventarea și documentarea peisajelor culturale naționale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Mediului; Agenția Moldsilva	50 peisaje culturale documentate	Realizat Este funcțional <i>Cadastrul ariilor naturale protejate de stat</i> - http://www.ieg.asm.md/ro/cadastrul_ariilor_protejate .
Inventarierea și documentarea patrimoniului cultural construit:			
Național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Academia de Științe a Moldovei	2000 de obiecte documentate; inventar creat	Nerealizat. Pentru realizarea acestei acțiuni, în conformitate cu practica internațională în domeniu, a fost planificată crearea Institutului Național al Monumentelor Istorice.
local (38 unit.)	Autoritățile Publice Locale	38 inventare, create	În curs de realizare Inventarierea <i>patrimoniului cultural construit</i> din mun. Bălți au fost inventariate/inspectate 60 monumente (de arhitectură, de for public, comemorative ale evenimentelor de război) în raport cu 67 bunuri de patrimoniu cultural înregistrate (de categoria A și categoria B). Pentru fiecare obiect inventariat s-au elaborat acte de inventariere – 60 acte de inventariere elaborate și semnate; 60 foto-tabele elaborate (actele se păstrează în Secția Cultură, la dosarele monumentelor). Nu au fost inventariate 7 monumente de arhitectură (obiectiv realizat în a. 2018). În proces de inventariere și de actualizare a registrelor bunurilor imobile: case de cultură, biblioteci, muzee, monumente istorice sunt: Anenii Noi, Basarabeasca Dondușeni – 24; Drochia - 77; Dubăsari – 7; Edineț – 12; Glodeni – 383; Hâncești – 38; Ialoveni; Nisporeni; Orhei; Râșcani -186, Rezina -238, Strășeni –

			89; Telenești – 56; Sângerei. Se constată că acțiunile de inventariere nu au fost realizate pe motivul lipsei specialiștilor în domeniu și a resurselor financiare care ar putea fi alocate experților.
Inventarierea și documentarea monumentelor de for public:			
Național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Academia de Științe a Moldovei	1000 de obiecte documentate	În curs de realizare A fost adoptată Legea nr. 148 din 20.07.2018 privind aprobarea Registrului național al monumentelor de for public. Respectiv, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării este la etapa de perfectare a dosarelor de inventariere a bunurilor culturale înscrise în Registrul național al monumentelor de for public.
locale (38 unit.)	Autoritățile Publice Locale	38 de inventare, create	În curs de realizare Pe parcursul anului 2018 au fost continuate anumite activități de inventariere și documentare a monumentelor de for public de pe teritoriul Republicii Moldova: Anenii Noi, Bălți; Cantemir; Călărași; Căușeni; Drochia; Dubăsari; Edineț; Glodeni; Hâncești; Ocnița; Orhei; Strășeni; Sângerei; Râșcani; Au fost edificate monumente de for public în: Bălți; Călărași; Căușeni; Chișinău; Telenești; Orhei; Râșcani; Sângerei; Ungheni. Dar remarcăm că, procesul de inventariere este unul neuniform, realizat nu în toate cazurile de specialiști în domeniu.
Documentarea patrimoniului cultural mobil:			
muzee naționale;	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Obiecte documentate în proporție de 100% inventar național creat.	Realizat Au fost documentate științific – 289130 de obiecte și computerizat – 141923.
muzee locale	Autoritățile Publice Locale	100 % obiecte documentate	Realizat Au fost documentate științific – 206416 de obiecte și computerizat – 36015.
Documentarea patrimoniului audiovizual	Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”	Patrimoniul documentat în proporție de 100%	Realizat Până la etapa actuală, Radio Moldova are digitalizat – 81,9 % de unități din fondul „Muzical” și fondul „Vorbit” 77,2 % de unități). Digitalizat total (fond vorbit și fond muzical) – 101684 de unități, 80,6 % din totalul de peste 126 de mii.
Documentarea mormintelor de război și a operelor comemorative de război	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării și Ministerul	Obiecte documentate în proporție de 100%	În curs de realizare A fost aprobată Metodologia de cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă prin Ordinul nr. Nr. 270 din 13.03.2018, respectiv urmează ca metodologia dată să fie aplicată obligatoriu de orice persoană care promovează proiecte de identificare, cercetare și excavare a mormintelor de

	Apărării		război și a fostelor câmpuri de luptă.
Instituirea sistemului de expertizare a patrimoniului cultural, formarea rețelelor de experți naționali atestați		Sistem național de experți creat în domeniul patrimoniului cultural.	Realizat Sistem de experți creat (http://mecc.gov.md/ro/content/registrul-restauratorilor-acreditati-domeniul-patrimoniului-cultural-national-mobil ; http://mecc.gov.md/ro/content/registrul-expertilor-acreditati-domeniul-patrimoniului-cultural-national-mobil)
Formarea/actualizarea Registrelor patrimoniului cultural național: Registrul patrimoniului cultural imaterial:			
local (34 unit.)	Autoritățile Publice Locale	34 de registre aprobate	În curs de realizare În lipsa normelor sau instrucțiunilor de inventariere a elementelor de patrimoniu imaterial și de creare a registrului, lipsa personalului specializat, a resurse financiare, marea majoritate a raioanelor încă nu au inițiat procesul de elaborare a acestora. Astfel, registrul de evidență a formațiilor artistice de amatori cu titlul <i>Model</i> , colectivelor folclorice și de teatru popular este elaborat și actualizat de către Anenii Noi, Râșcani; Sângerei. Pe parcursul anului 2018 au fost elaborate Registre ale patrimoniului cultural imaterial în următoarele localități: s.Pelinia, s.Gribova, s.Mândâc, s.Țarigrad, s.Sofia din r-nul Drochia, în toate localitățile din r-nul Donușeni; în 14 localități din r-nul Edineț; Orhei; În Rezina a fost elaborat și se actualizează Registrul al repertoriului formațiilor artistice pe genuri de activitate.
Registrul Arheologic Național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Registrul aprobat	Realizat Registrul Arheologic Național a fost completat cu 200 situri arheologice, au fost adăugate siturile nou-descoperite și stabilite coordonate GPS pentru toate siturile incluse în Registrul (https://mecc.gov.md/ro/content/patrimoniul-cultural).
Registrul peisajelor culturale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Mediului Agenția Moldsilva	Registrul aprobat	Realizat Informația privind Cadastrul ariilor naturale protejate de stat poate fi accesată pe pagina oficială a Institutului de Ecologie și Geografie al Academiei de Științe a Moldovei: http://www.ieg.asm.md/ro/cadastrul_ariilor_protejate
Registrul monumentelor istorice:			
Național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Registrul aprobat	Realizat Registrul al monumentelor istorice este revizuit și ajustat conform organizării administrativ-teritoriale a Republicii Moldova, conform prevederilor Legii nr. 764 /2001 (Registrul din 1993 figurează conform situației de atunci). Un nou Registrul național al monumentelor istorice se va elabora după aprobarea

				Legii monumentelor istorice, totodată, conform prevederilor din proiectul de lege, Registrul se va aproba în baza dosarelor de clasare sau declasare a bunurilor de patrimoniu construit. <i>Important:</i> pentru alcătuirea noului Registoru este necesar de efectuat în mod prioritar inventarierea monumentelor istorice (lucru care nu s-a făcut din 1993 până în prezent).
local (38 unit.)	Autoritățile Publice Locale	38 de registre, aprobate	În curs de realizare Registrul local al monumentelor istorice este creat și actualizat anual, în următoarele raioane: Anenii Noi; Basarabeasca; Bălți (Decizia nr.4/7 din 19.06.2008); Călărași Edineț; Dondușeni (Decizia consiliului raional din 01.04.2010); Drochia; Hâncești (Decizia nr.03/03 din 20 iunie 2013); Ialoveni; Râșcani; Rezina; Leova (99 obiecte); Nisporeni; Ocnița; Soroca (108 unități); În unele raioane, în anul de raportare au fost actualizate datele din registrele deja elaborate, cum ar fi: Sângerei; Orhei. De asemenea, ca și în anii precedenți, resursele financiare insuficiente, lipsa personalului specializat ș.a. împiedică realizarea acțiunii în toate raioanele.	
Registrul patrimoniului cultural mobil	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Registoru elaborat	Realizat A fost aprobat Regulamentul Registrului Patrimoniului cultural național mobil, prin Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018.	
Registrul patrimoniului audiovizual	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Academia de Științe a Moldovei; Instituția Publică Națională a Audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”	Registoru elaborat	--- La acest capitol de către IPNA Compania „Teleradio- Moldova” nu au fost furnizate datele necesare.	
Registrul mormintelor operelor comemorative de război	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Apărării	Registoru aprobat	Realizat Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a aprobat, prin Ordinul nr. Nr. 270 din 13.03.2018, <i>Metodologia de cercetare și excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă.</i> Totodată, reiterăm că, mecanismele de documentare, inventariere și creare a registrelor specializate din domeniu sunt prevăzute în Legea nr. 161 din 20.07.2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război (publicat: 15.09.2017 în MO nr. 335-339, art: 576). Potrivit prevederilor Legii	

				precitate, Oficiul Național pentru Memorie Militară, din subordinea Ministerului Apărării, ține Registrul mormintelor și operelor comemorative de război. Registrul se formează în baza informației și datelor din registrele ținute de autoritățile administrației publice locale, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne, precum și în baza informației și datelor furnizate de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene.
	Registrul monumentelor de for public:			
	local (38 unit.)	Autoritățile Publice Locale	38 de registre, aprobate	În curs de realizare Potrivit datelor furnizate de către autoritățile administrației publice locale, au fost aprobate, în anul de raportare, 3 registre ale monumentelor de for public în: Drochia; Ocnița; Edineț; 3 registre actualizate – Călărași; Orhei; Soroca; 9 registre au fost elaborate și urmează a fi înaintate spre aprobare – Basarabeasca; Bălți; Cantemir; Dondușeni; Dubăsari; Ialoveni; Nisporeni; Rezina; Râșcani. În 5 raioane a fost inițiat procesul de elaborare a registrului – Anenii Noi (elaborat în proporție de 95%); Căușeni; Glodeni, Sângerei (elaborat în proporție de 95%); Telenești.
	Formarea cadastrului patrimoniului cultural imobil:			
	Cadastrul arheologic	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția Relații Funciare și Cadastru	Cadastru creat	Realizat Crearea bazei de date electronice a patrimoniului arheologic imobil din raioanele Glodeni și Orhei, și înscrierea datelor pe platforma http://geoportal.md/ .
	Cadastrul monumentelor istorice	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția Relații Funciare și Cadastru	Cadastru creat	Nerealizat Crearea Cadastrului monumentelor istorice reprezintă o atribuție a viitorului Institut Național al Monumentelor Istorice care urmează a fi creat în baza Legii privind protejarea monumentelor istorice.
	Cadastrul monumentelor de for public	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția Relații Funciare și Cadastru	Cadastru creat	Acțiune în continuă realizare Înscrierea la cadastru a monumentelor de for public, în conformitate cu prevederile Legii monumentelor de for public, se află printre atribuțiile directe ale Autorităților Publice Locale de nivel I.
	Cadastrul mormintelor de război	Ministerul	Cadastru creat	Realizat

	și operelor comemorative de război	Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Apărării		În conformitate cu prevederile Legii nr. 161 din 20.07.2017 privind regimul mormintelor și operelor comemorative de război, autoritățile APL de nivelul I, în termen de 3 luni de la edificarea sau, după caz, reamplasarea operei comemorative de război, înregistrează opera respectivă și zona de protecție a acesteia în documentația cadastrală.
1.2. Crearea unui sistem de conservare și protejare a patrimoniului cultural, astfel încât, până în 2020, obiectele acestuia să fie protejate integral și restaurate/revitalizate în proporție de 50 %	Crearea unui sistem eficient de protejare a patrimoniului cultural național			
	Elaborarea cadrului legal adecvat pentru conservarea și protejarea patrimoniului cultural național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Actele normative aprobate; proiectele de legi, elaborate și aprobate	<p>Realizat</p> <p>Au fost adoptate/aprobate următoarele normative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - HG nr. 1019/2018 <i>Cu privire la înființarea Muzeului de istorie a evreilor din Republica Moldova;</i> - HG nr 231/2018 <i>Cu privire la aprobarea proiectului de hot. a Parlamentului pentru aprobarea Registrului național al monumentelor de for public;</i> - HG nr. 173/2018 <i>Cu privire la instalarea în municipiul Chișinău a plăcii comemorative "Constantin Constantinov și Ecaterina Kazimirova";</i> - HG nr.174/2018 <i>Cu privire la edificarea în orașul Călărași a busturilor Mihai Viteazul și Alexandru Ioan Cuza;</i> - HG nr. 334/2018 <i>Privind instalarea plăcii comemorative „Constantin Samson”;</i> - HG nr. 386/2018 <i>Privind instalarea în municipiul Orhei a plăcii comemorative „Lilia Amarfii”;</i> - HG nr. 390/2018 <i>Privind instalarea în municipiul Chișinău a monumentului „Hacikar”;</i> - HG nr. 951/2018 <i>Privind înființarea în orașul Căușeni a Aleii personalităților din domeniul culturii;</i> - HG nr. 952/2018 <i>Privind edificarea bustului lui Dimitrie Cantemir mun. Ungheni;</i> - HG nr.927/2018 <i>Privind edificarea bustului Alexandru cel Bun;</i> - HG nr.815/2018 <i>Privind edificarea bustului lui Pantelimon Halippa, r-nul Sângerei;</i> - HG nr.814/2018 <i>Privind edificarea bustului lui Mihai Volontir în mun. Bălți;</i> - HG nr.711/2018 <i>Privind edificarea în mun. Chișinău a monumentului în amintirea Bisericii „ Sfântul Ilie”;</i> - HG nr. 1054/2018 <i>Privind înființarea ,monumentului „Ștefan cel Mare și Sfânt” în or. Glodeni;</i> - HG. Nr. 1088/2018 <i>Privind înființarea în mun. Ceadir –Lunga a monumentului „În memoria angajaților MAI din fostul raion Ceadir-Lunga;</i> - HG nr. 1122 din 14.11. 2018 <i>Privind înființarea monumentului domnitorului „Ștefan cel Mare și Sfint” în s. Căpriana, r-nul Strășeni;</i> - HG nr. 1198 din 05.12.2018 <i>Privind înființarea monumentului în memoria victimelor deportărilor staliniste din s. Sireți, r. Strășeni;</i> - HG nr. 1197/2018 <i>Privind înființarea monumentului domnitorului</i>

				<p>„Ștefan cel Mare și Sfânt” în or. Ungheni;</p> <ul style="list-style-type: none"> - HG nr. 1244/2018 <i>Privind înființarea în mun. Chișinău a compoziției sculpturale „Piatra Păcii”;</i> - Ordinul nr. Nr. 270 din 13.03.2018 privind aprobarea Metodologiei de cercetare/excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă; - Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018 privind aprobarea Regulamentului Registrului Patrimoniului cultural național mobil; - Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018 privind aprobarea Regulamentului cu privire la Registrul muzeelor; - Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare a concursului pentru ocuparea funcției de director al muzeului; - Ordinul nr. 593 din 08.05.2018 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei naționale a muzeelor și a colecțiilor; - Ordinul nr. 594 din 08.05.18 privind aprobarea Regulamentului de decernare a Trofeului MECC în domeniul muzeografiei; - Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr.666 din 8.11.2018 privind aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Muzeului de istorie a evreilor din Republica Moldova; - Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Consiliului de administrație din cadrul muzeelor naționale; - Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Consiliului științific din cadrul muzeelor naționale; - Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018 privind aprobarea Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a Consiliului de restaurare din cadrul muzeelor naționale. <p>Au fost elaborate și urmează a fi promovate următoarele proiecte de actele normative:</p> <ul style="list-style-type: none"> - proiectul hotărârii de Guvern pentru promovarea proiectului de Lege privind protejarea monumentelor istorice; - proiectul hotărârii de Guvern pentru promovarea proiectului de lege pentru modificare și completarea unor acte legislative (Modificare: Legea privind protejarea patrimoniului arheologic nr. 218 din 17.09.2010, Legea privind protejarea patrimoniului cultural imaterial nr. 58 din 29.03.2012, Legea culturii nr.413 din 25 mai 1999, Legea privind protejarea patrimoniului cultural național mobil nr. 280 din 27.12.2011, Legea privind Codul Contravențional nr. 218-XVI din 24.10.2008 și Legea Codului Funciar Nr. 828 din 25.12.1991); - proiectul hotărârii de Guvern privind aprobarea Planului de amenajare a
--	--	--	--	--

			teritoriului Rezervației cultural-naturale Orheiul Vechi; - proiectul Regulamentului privind importul și exportul bunurilor culturale mobile.
Responsabilizarea persoanelor juridice și fizice în problema protejării patrimoniului cultural	Autoritățile Publice Locale	Acordurile de protejare a patrimoniului cultural, semnate	Realizat În scopul garantării conservării și utilizării durabile a patrimoniului cultural național, în special a patrimoniului arheologic, obiectiv de interes public major și, totodată, componentă fundamentală a strategiei naționale de dezvoltare durabilă, a fost adoptată Legea nr. 75 din 21.04.2016 privind modificarea unor acte legislative, care prevede modificarea Codului Penal și Codului Contravențional la capitolul patrimoniu cultural. Măsurile prevăzute în Lege vizează protejarea de deteriorare și distrugere a obiectelor de patrimoniu cultural prin amenzi. Având în vedere faptul că, dezvoltarea unei localități nu poate avea loc fără a lua în calcul elementele de patrimoniu, care-i definesc identitatea, și respectiv, implică nevoia de protejare și de conștientizare a valorii acestuia de către comunitate, la inițiativa Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a fost adoptată Legea nr. 292 din 21.12.2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative. Prin acest document, legislația din domeniul administrației publice locale a fost armonizată la prevederile legale din domeniul patrimoniului cultural. În acest sens, au fost stabilite competențele consiliilor locale și ale consiliilor raionale, atribuțiile primarilor și ale președinților de raioane în domeniul protejării patrimoniului cultural. Reiterăm că, sintagma „acorduri de protejare a patrimoniului cultural” este eronată, domeniul protejării Patrimoniului Cultural este reglementat prin cadrul normativ.
Instalarea indicațiilor protectivă la siturile arheologice	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	50 de indicațiuni la siturile arheologice instalate anual	Nerealizat Din lipsa mijloacelor financiare nu au fost instalate în anul de raportare indicațiuni protectivă la siturile arheologice.
Instalarea indicațiilor protectivă la monumentele istorice	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Indicațiuni la monumente istorice, instalate în proporție de 100%	Nerealizat În conformitate cu proiectul elaborat al Legii privind protejarea monumentelor istorice și în conformitate cu practica internațională în domeniu, instalarea indicațiilor protectivă la monumentele istorice ține de competența autorităților publice locale.
Contracurarea „arheologiei ilegale”	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul afacerilor Interne Autoritățile Publice Locale	Patrimoniul arheologic, salvat	Realizat În perioada anului 2018 au fost întocmite 9 procese-verbale de către Agenția Națională arheologică privind încălcările depistate în domeniul protejării patrimoniului arheologic.

Modernizarea sistemului de securitate a patrimoniului cultural mobil din muzee:			
colecțiile muzeelor naționale (6 unit.);	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Instituții securizate în proporție de 100%	În curs de realizare 4 muzee naționale sunt securizate 100%, 2 muzee – la 50 % (lipsește sistemul automatizat de monitorizare).
colecțiile muzeelor locale (100 de muzee)	Autoritățile Publice Locale	100 % instituții, securizate	În curs de realizare Securitatea colecțiilor muzeale se asigură de către fondatorii muzeelor. Muzeul de Istorie și Etnografie din Bălți, Muzeul din Nisporeni, Muzeul din Telenești, Muzeul din Rezina; Muzeul municipiului Chișinău; Muzeul de Istorie și Etnografie Soroca; Muzeul Raional de Istorie și Etnografie Telenești; Muzeul ținutului natal Mingir din Hincești; Muzeul de Istorie și Etnografie din s.Tartaul, r-nul Cantemir; Muzeul de istorie „D. Cantemir” din or. Cantemir; Muzeul din s. Sadaclia, r-nul Basarabeasca sunt asigurate cu sisteme de alarmă. În raionul Călărași sistemul de securitate a colecțiilor a 4 muzee locale (Călărași, Bravicea, Casa Părintească, Hoginești) este asigurat prin sistem de alarmă și antiincendiu. În cazul celor mai multe muzee, securitatea e asigurată de grădiile de la ferestre, dar și paznici, din lipsa mijloacelor financiare nu este posibilă modernizarea sistemului de securitate.
Crearea sistemului instituțional de conservare, restaurare a patrimoniului cultural național			
Elaborarea și promovarea programului național de conservare, restaurare a patrimoniului cultural	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Programul elaborat și actualizat anual	Nerealizat
Formarea capacităților instituționale necesare pentru restaurarea monumentelor istorice și de for public	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Institutul Monumentelor creat	În curs de realizare Crearea Institutului Monumentelor Istorice reprezintă una din prevederile proiectului de Lege privind protejarea monumentelor istorice, proiect care se află în proces de definitivare.
Restaurarea și revitalizarea patrimoniului cultural construit și de for public.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	5-10 monumente restaurate și revitalizate anual	În curs de realizare Cu suportul Guvernului României, se realizează proiecte de restaurare și conservare a trei obiecte valoroase de patrimoniu: Muzeul Național de Artă al Moldovei, Sala cu Orgă și Teatrul Republican Muzical-Dramatic „B.P. Hașdeu” din Cahul. Totodată, cu suportul Fondului Ambasadorilor pentru Conservare Culturală al SUA, au fost efectuate lucrări de restaurare a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Căușeni.
Dezvoltarea capacităților pentru conservarea-restaurarea patrimoniului mobil	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	7 laboratoare de conservare-restaurare create și reutilitate	În curs de realizare Muzeul Național de Artă al Moldovei în colaborare cu Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice continuă formarea specialiștilor în domeniul restaurării patrimoniului cultural mobil. Din lipsa mijloacelor financiare atelierele și laboratoarele de restaurare din cadrul muzeelor naționale nu au fost completate cu utilaje și echipament.

Conservarea și restaurarea patrimoniului cultural mobil din domeniul public.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Număr de obiecte conservate-restaurate crescut anual cu 5%	Realizat 11474 piese de patrimoniu cultural mobil conservate/restaurate de către muzeele naționale, ceea ce reprezintă cu 60% mai multe piese conservate/restaurate decât în anul precedent (6907).
Revitalizarea complexelor memoriale de război:			
naționale;	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	4-8 complexe revitalizate anual	În curs de realizare Revitalizarea Complexelor memoriale de război ține de competența Ministerului Apărării.
locale	Autoritățile Publice Locale	12-20 complexe, revitalizate anual	În curs de realizare Conform datelor furnizate de către APL, în anul de raportare au fost revitalizate 28 monumente/morminte de război/complexe (Bălți, Edineț; Leova; Soroca; Strășeni, Telenești). Restul raioanelor au prezentat informații incomplete sau chiar deloc.
Formarea și dezvoltarea sistemului de inspecție și monitorizare a patrimoniului cultural național:			
Inspectarea patrimoniului imaterial	Autoritățile Publice Locale	800 de elemente de patrimoniu cultural imaterial, inspectate și monitorizate	În curs de realizare La nivel local, în cadrul unor raioane (Basarabeasca; Cantemir; Edineț, Drochia; Dondușeni, Ocnița; Orhei, Râșcani, Strășeni, Soroca; Nisporeni) s-au efectuat acțiuni de inspecție și înregistrare a elementelor de patrimoniu imaterial în registre de evidență. În multe cazuri însă, sarcina de evidență a patrimoniului cultural imaterial este pusă pe seama conducătorilor artistici sau a directorilor caselor de cultură, aceștia însă nu dispun de suficiente capacități pentru realizarea coerentă a acțiunilor de inspecție și evidență.
Inspectarea patrimoniului arheologic și a peisajelor culturale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	8000 de situri inspectate și monitorizate	Realizat Situri arheologice documentate bibliografic - 450; Situri arheologice documentate în teren - 250; Situri arheologice noi descoperite – 20; Inspectări arheologice efectuate -475.
Inspectarea monumentelor istorice și de for public	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	3000 de monumente inspectate și monitorizate	În curs de realizare/Acțiune continuă 450 de monumente inspectate și monitorizate.
Formarea unui sistem de proiectare și restaurare a obiectelor de patrimoniu cultural bazat exclusiv pe specialiști atestați în domeniul patrimoniului cultural			
Formarea și dezvoltarea registrelor specialiștilor atestați în domeniul proiectării și restaurării monumentelor	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Registre create	Realizat Este creat și este funcțional <i>Registrul restauratorilor acreditați în domeniul patrimoniului cultural național mobil</i> (https://mecc.gov.md/ro/content/registrul-restauratorilor-acreditați-domeniul-patrimoniului-cultural-national-mobil).

	Formarea Centrului de formare profesională a specialiștilor în domeniul conservării, restaurării monumentelor istorice	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Educației	Cadre formate	Nerealizat Ca și în anul precedent, în anul de raportare, la această acțiune nu au fost întreprinse măsuri.
Formarea unui sistem de salvare și revitalizare a patrimoniului cultural aflat în pericol de dispariție				
	Revitalizarea patrimoniului cultural imaterial aflat în pericol de dispariție	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	5 elemente de patrimoniu cultural revitalizate și salvate anual	În curs de realizare Elaborarea și promovarea dosarelor UNESCO: Republica Moldova a înscris <i>Mărțișorul</i> în <i>Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității (UNESCO)</i> . De asemenea, reiterăm că, a fost înscris în <i>Lista reprezentativă a patrimoniului imaterial UNESCO - Dosarul Tehnici tradiționale de realizare a scoarței</i> , prin decizia Comitetului Interguvernamental UNESCO pentru Salvarea Patrimoniului Cultural Imaterial pe data de 1 decembrie 2016, Addis Abeba, Etiopia. Totodată, relevăm că, Dosarul „Peisajul arheologic Orheiul Vechi” a fost promovat, dar la decizia și avizul ICOMOS de neînscrisere a sitului în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO, dosarul a fost retras. Reiterăm că, Comisia Națională pentru Salvarea Patrimoniului Cultural Imaterial din Republica Moldova și cea din România, au decis reluarea activităților asupra elaborării dosarului comun "Arta cămășii cu altiță - element de identitate culturală în România și Republica Moldova" pentru a fi înscris în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității. A fost elaborat un plan de acțiuni, în comun cu autoritățile române. Astfel, Comisia Națională pentru Salvarea Patrimoniului Imaterial realizează cercetări ale izvoarelor documentare și materialele de arhivă care atestă prezența cămășii cu altiță în spațiul actual al Republicii Moldova. Comisia a analizat chestionare dedicate purtătorilor și meșterilor care confecționează cămăși cu altiță și sunt în proces de identificare a unor persoane/instituții/asociații noi, care contribuie la salvarea și promovarea acestui element. Concomitent, au loc și cercetări în teren și se pregătesc acordurile ce urmează a fi semnate de către toți meșterii, purtătorii, autoritățile locale implicate în procesul de elaborare a dosarului de nominalizare.
	Cercetarea și salvarea patrimoniului arheologic aflat sub impact antropic, natural	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	15 situri salvate și cercetate anual	Realizat În anul 2018 au fost organizate și desfășurate cercetări arheologice, preventive, de salvare și de supraveghere în zonele afectate de lucrările de construcții, amenajare a teritoriului și ale altor lucrări care afectează solul în adâncime în diferite regiuni ale țării: Comrat, Săgaidac, Giurgiulești (Tumulii 9, 18, 22 și 23), Cășlița, Tigheci, Milești II; Milești II, Peticeni, Vălcineț, Călărași, Ghelăuza, Căușeni.
	Dezvoltarea colecțiilor de patrimoniu cultural mobil din cadrul muzeelor naționale prin sistemul de achiziții.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Număr de colecții crescut cu 2 % anual	Realizat Colecțiile de patrimoniu muzeal au fost completate circa 130 de piese.

1.3. Valorificarea și integrarea patrimoniului cultural în politicile publice, astfel încât, până în anul 2020, 30 % din acesta să fie valorificat în activități durabile: educaționale, sociale, economice, turistice și de mediu	Integrarea patrimoniului cultural în politici publice, planuri de amenajare a teritoriului și de dezvoltare durabilă, în activități sociale, economice și de mediu naționale și comunitare			
	Integrarea patrimoniului cultural național în curricula școlară și universitară.	Ministerul Educației; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Sistem educațional axat pe valori naționale instituit	Nerealizat
	Atragerea elevilor și studenților în procesul de protejare a patrimoniului cultural.	Ministerul Educației; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Sistem educațional axat pe valori naționale instituit	Realizat În cadrul procesului didactic au fost realizate multiple activități practice privind teaurizarea, promovarea, protejarea patrimoniului cultural național. Elevii și studenții au fost implicați în realizarea activităților de promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial: <i>Ziua Portului Popular; Târgul Național al Covorului; Festivalului Internațional de Muzică „Mărțișor”; Festivalului de muzică clasică în aer liber „descOPERĂ”</i> .
	Integrarea patrimoniului cultural în politici publice, planuri de amenajare a teritoriului și de dezvoltare durabilă, în activități sociale, economice și de mediu naționale și comunitare			
	Integrarea patrimoniului cultural în planuri de amenajare (plan urbanistic general, plan urbanistic urban, plan amenajare teritoriu) și dezvoltare durabilă.	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Autoritățile Publice Locale	Politicile publice, axate pe valori tradiționale	În curs de realizare Conform datelor disponibile, raioanele care dispun de strategii de dezvoltare socio-economică și au integrat patrimoniul cultural, pe parcursul anului 2018 au continuat să desfășoare activități diverse în scopul promovării turismului cultural și patrimoniului cultural existent pe teritoriul raionului (Bălți, Dondușeni, Soroca, Glodeni, Edineț, Ocnița, Fălești).
	Valorificarea turistică a patrimoniului cultural național			
	Încadrarea obiectelor de patrimoniu cultural în rutele turistice.	Agenția Turismului; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Turismul, axat pe valori tradiționale	Realizat Agenția Turismului a înregistrat 20 de rute turistice naționale, în care sunt incluse 137 obiective turistice, din acestea - 87 sunt obiecte de patrimoniu cultural. Traseul turistic național nr.1 este ”Orheiul Vechi – loc de interferență a culturilor multisekulare”, Astfel, prin desfășurarea deja a trei ediții a festivalului Descoperă în cadrul Rezervației cultural-istorice Orheiul Vechi, s-a atins dezideratul de includere a obiectului de patrimoniu în circuitul turistic național și regional. Astfel, a fost desfășurată cea de-a III-a ediție a <i>Festivalului de muzică clasică în aer liber „descOPERĂ”</i> în cadrul Rezervației cultural - naturale „Orheiul Vechi”. Unic în Republica Moldova și în spațiul Europei de Sud Est, acest Festival a atras cca 5000 de participanți/vizitatori și a implicat 500 de artiști, care au evoluat pe 3 scene de spectacol.
	Valorificarea patrimoniului cultural național prin parteneriate public-private			
Revitalizarea monumentelor istorice prin parteneriate public-private.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;	Monumentele, revitalizate	Nerealizat	

		Ministerul Economiei și Infrastructurii		
Valorificarea cultural-științifică a patrimoniului cultural				
	Atlasul etnografic al Republicii Moldova	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Academia de Științe a Moldovei	Atlas etnografic elaborat și publicat	Nerealizat
	Repertoriile naționale ale siturilor arheologice, ale monumentelor istorice și de for public	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Academia de Științe a Moldovei	3 repertorii elaborate și publicate	Realizat Registrul Arheologic Național a fost completat cu 200 situri arheologice, au fost adăugate siturile nou-descoperite și stabilirea coordonatelor GPS pentru toate siturile incluse în Registru (https://mecc.gov.md/ro/content/patrimoniul-cultural);
	Simpozioanele, colocviile, forumurile privind patrimoniul cultural național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Academia de Științe a Moldovei	Acțiuni științifice organizate	Realizat La 19-20 aprilie a fost organizată Conferința științifică internațională „Patrimoniul cultural românesc – probleme, teme și proiecte comune” în incinta Muzeului Național de Artă a Moldovei. La conferință au participat circa 150 persoane – studenți, cercetători, reprezentanți ai mediului academic din Republica Moldova, România, comunități istorice românești. Pe data de 18 mai, la Filarmonica Națională „Serghei Lunchevici” a avut loc festivitatea de inaugurare a activităților dedicate Zilei Internaționale a Muzeelor și Noptii Internaționale a Muzeelor, în cadrul evenimentului profesorul, Dr. Ioan Oprea, București, a susținut o prelegere publică, au fost înmânate Diplome ale MECC și decernat Trofeul MECC în domeniul muzeografiei. Programul „Patrimoniul cultural imaterial”, în cadrul căruia a fost organizată la data de 31.03.2017 o instruire cu genericul „Semnificația motivelor ornamentale ale costumului popular tradițional în crearea colecțiilor vestimentare contemporane” pentru studenții anului I-II ai Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din mun. Chișinău, Facultatea <i>Arte Plastice și Design</i> . Urmare a acestei instruirii, au fost selectate piese și colecții pt expunere în cadrul <i>Zilei Naționale a Portului Popular</i> . Programul „Patrimoniul construit”, realizat în contextul implementării Proiectului Twinning „Suport pentru promovarea patrimoniului cultural în Republica Moldova, prin păstrarea și protecția acestuia”, care a implicat următoarele acțiuni: - la 23.02.2018, în incinta Facultății de Arhitectură și Urbanism a Universității Tehnice a Moldovei, bd. Dacia, 39 (bloc 9), mun. Chișinău, a fost organizat seminarul „Introducere în restaurare și conservare”. În cadrul seminarului au fost abordate următoarele subiecte: noțiunile de restaurare și conservare; motivele

				<p>pentru care monumentele sunt protejate, conservate și restaurate; conceptul de restaurare și de conservare; apariția unor noi metodologii; problema centrelor istorice; globalizarea conservării etc.</p> <p>- la 06.03.2018, în incinta Facultății de Arhitectură și Urbanism a Universității Tehnice a Moldovei, bd. Dacia, 39 (bloc 9), mun. Chișinău, a fost desfășurat un seminar privind aspectele practice ale restaurării, iar prin intermediul două exemple de proiecte de conservare au fost examinate fazele de proiectare a unei intervenții de restaurare, de la cunoașterea caracteristicilor sale geometrice, constructive, de transformare și degradare până la dezvoltarea fazelor de proiectare și a lucrărilor necesare pentru implementarea proiectului. Au fost examinate fazele investigațiilor preliminare, rolul lucrărilor de proiectare, grafică, text și economice, precum și fazele de implementare a proiectului, inclusiv figurile profesionale care trebuie implicate.</p> <p>- 29-30.03.2018 în incinta Facultății de Arhitectură și Urbanism a Universității Tehnice a Moldovei, bd. Dacia, 39 (bloc 9), mun. Chișinău, a fost organizat seminarul „Cunoașterea construcției: geometria, materialele și tehnicile de construcție, fenomenele de deteriorare și de învechire structurală și funcțională”. Seminarul a fost format din două etape: ziua 1- lecție publică, ziua 2 – vizită în teren. În prima zi, au fost abordate metodele și instrumentele de cunoaștere structurii fizice a edificiilor istorice, a lexicului comun pentru descrierea acestora și a fenomenelor, a caracteristicilor intrinseci și a comportamentului principalelor materiale de construcție (piatră, cărămidă, lemn, mortar, metale), cauzele fenomenelor de degradare. Prin intermediul vizitelor la edificiile istorice existente și observarea directă a tehnicilor de construcție, a materialelor și comportamentelor acestora, a formelor de degradare și vechime, se va consolida capacitatea de observare a studenților.</p>
	Crearea arhivelor patrimoniului cultural național.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Academia de Științe a Moldovei; Ministerul Economiei	Arhive de patrimoniu create	<p>În curs de realizare/Acțiune continuă</p> <p>Centrul Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial a completat arhiva de folclor după cum urmează:</p> <ul style="list-style-type: none"> - folclor muzică vocală – 60; - dans folcloric – 8; - poze manifestări – 11643; - elemente descifrate – 3400.
Popularizarea și promovarea patrimoniului cultural național				
	Elaborarea, publicarea materialelor promoționale, a filmelor documentare privind patrimoniul cultural național.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Materiale promoționale publicate; filmele documentare elaborate	Realizat Popularizarea și promovarea patrimoniului cultural național a avut loc prin: diseminarea materialelor promoționale, elaborarea materialelor pentru Radio și TV, acordarea interviurilor pentru posturile de radio și TV cu tematica valorificării și protecției patrimoniului arheologic, etnografic și artistic (cca 200).
	Promovarea patrimoniului	Ministerul	Obiectele de	Realizat

	cultural imobil și imaterial în Lista Patrimoniului Mondial UNESCO.	Educației, Culturii și Cercetării	patrimoniul național înscrise în Lista UNESCO	În Lista Reprezentativă a Patrimoniului Mondial Imaterial UNESCO sunt înscrise: „Mărțișorul” – 06.12.2017, „Tehnici tradiționale de realizare a scoarței” – 01.12.2016 și obiceiul de Crăciun „Colindatul de ceată bărbătească” 2013. În comun cu autoritățile române a fost elaborat un plan de acțiuni pentru promovarea către UNESCO a dosarului comun "Arta cămășii cu altiță - element de identitate culturală în România și Republica Moldova" pentru a fi înscris în Lista Reprezentativă a Patrimoniului Cultural Imaterial al Umanității. Concomitent, au loc și cercetări în teren și se pregătesc acordurile ce urmează a fi semnate de către toți meșterii, purtătorii, autoritățile locale implicate în procesul de elaborare a dosarului de nominalizare.
2. Asigurarea circulației reale și virtuale a produsului cultural				
2.1. Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor culturale, astfel încât, anual, 3% din instituțiile din țară să devină centre comunitare multifuncționale	Realizarea studiilor de oportunitate și fezabilitatea instituțiilor culturale (case de cultură, biblioteci, instituții teatral-concertistice).	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Autoritățile Publice Locale	Studiile de fezabilitate, realizate	Realizat În Bălți, pentru bunul imobil, construcție cu teren aferent amplasat în mun. Bălți pe strada Ștefan cel Mare și Sfânt, 82, cu statut de monument de categoria B, inclus în Registrul monumentelor de importanță locală din mun. Bălți a fost executat Raportul de evaluare nr. 50-02/19 din 19.02.2019. Edificiul este preconizat a fi achiziționat de Primăria mun. Bălți pentru transferarea și pentru localizarea Muzeului de Istorie și Etnografie din Bălți. În Ialoveni a fost elaborat un studiu de fezabilitate pentru casa de cultură din s. Zâmbreni.
	Reabilitarea instituțiilor; reparația muzeelor	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Autoritățile Publice Locale	Muzeele, reparate	Realizat În perioada de referință au fost reparate 21 de muzee locale și un muzeu național.
	Reparația caselor de cultură în vederea refuncționalizării	Autoritățile Publice Locale	Casele de cultură, pregătite pentru refuncționalizare	Realizat În anul 2018 au fost beneficiat de reparație curentă - 409 de case de cultură și 116 - de reparație capitală.
	Reutilizarea instituțiilor teatral-concertistice	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Autoritățile administrației publice locale	Instituțiile teatral-concertistice, reutilitate și reparate	În curs de realizare Cu suportul Guvernului României, se realizează proiecte de restaurare și conservare a trei obiecte valoroase de patrimoniu: Muzeul Național de Artă al Moldovei, Sala cu Orgă și Teatrul Republican Muzical-Dramatic „B.P. Hașdeu” din Cahul. Totodată, cu suportul Fondului Ambasadorilor pentru Conservare Culturală al SUA, au fost efectuate lucrări de restaurare a Bisericii „Adormirea Maicii Domnului” din Căușeni.
	Dotarea și reparația bibliotecilor	Autoritățile publice locale	Biblioteci reparate și dotate	Realizat Potrivit datelor furnizate de către direcțiile/secțiile/serviciile cultură, au fost reparate biblioteci din: Ocnița – 3; Sângerei – 8; Rezina – 35; Orhei – 5; Nisporeni

				-13; Ialoveni -10; Hâncești -55; Edineț – 7; Dondușeni – 1; Căușeni – 9; Cantemir -14; Călărași – 35; Basarabeasca – 5; Leova – 2; Bălți – 1; Anenii Noi – 5; Strășeni -12; Soroca – 2; Telenești – 12.
	Promovarea și identificarea parteneriatelor public-privat pentru rețeaua de instituții culturale.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Autoritățile administrației publice locale; Instituția publică națională a audiovizualului Compania „Teleradio - Moldova”	2 parteneriate, create anual	Nerealizat
2.2. Crearea rețelelor virtuale ale instituțiilor și produselor culturale astfel încât, până în anul 2020, toate categoriile de patrimoniu cultural, inclusiv colecțiile muzeelor și fondurile bibliotecilor, să fie digitizate, iar sistemul informațional din domeniul culturii să devină funcțional	Digitizarea patrimoniului cultural național			
	Digitizarea patrimoniului cultural material, imaterial și audiovizual; crearea sistemului e-patrimoniu	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)	Patrimoniu cultural digitizat; sistemul e-patrimoniu creat	Realizat Au fost digitizate 141923 obiecte a muzeelor naționale. Ceea ce ține de activitatea Centrului Național de Conservare și Protejare a Patrimoniului Cultural (CNCPPCI), precizăm că, fondul de folclor dispune de 1000 bobine, din ele digitizate 424 bobine: - fondul de bază: expediții folclorice– 166 digitizate; - fondul festivaluri, concursuri naționale – 252 bobine digitizate; - atestări – 25 bobine digitizate; - casete audio - 223 casete digitizate; - casete video: atestările formațiilor artistice de amatori și evenimente culturale de nivel național - 180 casete digitizate.
	Digitizarea fondurilor bibliotecilor și asigurarea rețelei de împrumut digital interbibliotecar			Realizat Procesul de digitizare a fondurilor bibliotecilor este unul continuu, realizând în anul de raportare următoarele activități: Activitățile de evidență și conservare sunt desfășurate inclusiv de către Biblioteca Națională a Moldovei (BNRM), Camera Națională a Cărții (CNCRM). Indicatori de rezultat: - înregistrări adăugate în Catalogul Electronic: 35865(BNRM); - completarea colecției de Cărți vechi și rare (BND Moldavica) cu: 535 obiecte digitale, în număr de 80.000 de pagini; - organizarea și desfășurarea expozițiilor - 168 (BNRM); - completarea Arhivei Depozitului Legal (CNCRM). Împrumutul interbibliotecar este una din cele mai vechi forme de cooperare bibliotecară, astfel, în anul de referință, BNRM a servit 99 de abonați, acordând

				bibliotecilor din țară 545 de publicații.
	Formarea sistemului informațional e-cultura	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)	Sistem informațional e-cultura creat	Nerealizat
	Formarea Muzeului virtual național	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)	Muzeul virtual național funcțional	În curs de realizare Muzeul Național de Arte a Moldovei a creat un Tur virtual 3D https://www.mnam.md/3d-tur/index.html . Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală a dezvoltat secțiunea Turul virtual al expoziției permanente a muzeului. Biblioteca Națională a Republicii Moldova a creat Muzeul virtual al Bibliotecii. Muzeul este format din documente, date, imagini și informații, indiferent de suportul pe care se află, care trebuie protejate și conservate în vederea consultării ulterioare pe criteriile istorice, biblioteconomice sau culturale. Aici sunt acumulate documente istorice, studii monografice, articole științifice, cercetări, comunicări la conferințe și simpozioane științifice, publicații despre Bibliotecă, apărute în Republica Moldova și în alte țări, în diferite limbi ale lumii.
	Formarea bibliotecii virtuale a Republicii Moldova	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; bibliotecile; Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)	Biblioteca virtuală națională, creată	În curs de realizare În cadrul proiectului <i>Biblioteca Națională digitală Moldavica</i> este creată pagina web: www.moldavica.bnrm.md , care oferă acces integrat la moștenirea culturală scrisă, inclusiv cărți, manuscrise, tipărituri vechi și rare, alte documente patrimoniale.
	Asigurarea cu echipament necesar digitizării pentru biblioteci, Camera națională a cărții, Centrul național de conservare și promovare a patrimoniului cultural imaterial.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Centrul de Guvernare Electronică (E-Government)	Instituțiile dotate cu echipament.	Nerealizat Pentru procurarea de echipament nu au fost alocate resurse financiare.
	Asigurarea accesului la internet și crearea paginilor web ale bibliotecilor locale.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Bibliotecile; Centrul de Guvernare electronică (E-Government)	Conectare la internet asigurată, pagină web creată.	Realizat Conform datelor statistice, în anul 2018 numărul bibliotecilor publice care sunt dotate cu calculatoare este de 1774, iar numărul bibliotecilor conectate la rețeaua internet 1566. Totodată, 30 de biblioteci în 2018 au creat pagina web a instituției, iar 115 de biblioteci au creat bloguri ale bibliotecilor.
Crearea e-serviciilor în domeniul culturii				

	Instruirea angajaților instituțiilor culturale în domeniul tehnologiilor informaționale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Angajații din instituțiile culturale în domeniul IT instruiți	Realizat În cadrul programului NOVATECA, a cărui partener este și ministerul, se fac instruire angajaților bibliotecilor în domeniul utilizării tehnologiilor informaționale și mediul internet, având ca finalitate obținerea deprinderilor în acest domeniu. Indicatori de rezultat:- 1114 bibliotecari instruiți; 77 de bibliotecari instruiți în rolul de formatori; 41 specialiști IT instruiți .
3. Creșterea ponderii economice a sectorului cultural și a industriilor creative				
3.1. Asigurarea unui management bazat pe performanță în toate instituțiile culturale finanțate de către stat, astfel încât, până în anul 2020, în toate instituțiile culturale să fie implementat sistemul de management bazat pe performanțe	Elaborarea cadrului normativ referitor la managementul bazat pe performanță în instituțiile culturale: elaborarea caietelor de management pentru fiecare tip de instituție culturală; elaborarea regulamentului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Regulamente aprobate; caiete de management elaborate	Realizat În perioada de referință au fost elaborate/aprobate: Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice; Regulamentului-cadru de organizare a concursului pentru ocuparea funcției de director al muzeului. În 2018 Programul Național Novateca a expertizat 6 Regulamente de implementare a Legii cu privire la bibliotecii: 1) Regulamentul cu privire la formarea profesională continuă a personalului bibliotecilor publice din Republica Moldova; 2) Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice teritoriale ; 3) Regulamentul cu privire la înregistrarea bibliotecilor; 4) Regulamentul cu privire la evaluarea bibliotecilor; 5) Regulamentul cu privire la organizarea concursului de selectare a personalului de conducere al bibliotecii; 6) Codul deontologic al bibliotecarului din Republica Moldova; 7) Regulamentul cu privire la prestarea serviciilor cu plată în bibliotecii.
	Evaluarea capacităților de management și marketing cultural ale administratorilor instituțiilor de cultură.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Autoritățile administrației publice locale	Raport de evaluare a capacităților de management și marketing elaborat	Nerealizat
	Crearea Centrului de formare continuă în domeniul culturii și patrimoniului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Centrul, creat și funcțional	Nerealizat Centrul nu a fost creat, setul de materiale privind funcționarea acestuia a fost restituit ministerului, încă în anul 2016, urmare a instituirii de către Ministerul Finanțelor a moratoriului la ocuparea funcțiilor vacante.
	Reforma managementului instituțiilor culturale.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Autoritățile administrației publice locale	Sistemele de management bazat pe performanță implementate	În curs de realizare În contextul aprobării Regulamentului-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice și a Regulamentului privind Registrul Muzeelor, în instituțiile de cultură urmează a fi implementat un sistem de management bazat pe performanță.

	Elaborarea cadrului normativ corespunzător reformei învățământului artistic.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul educației	Cadrul normativ elaborat	Nerealizat
3.2. Implementarea modelelor de finanțare flexibile pentru susținerea politicilor culturale și a priorităților timpului, astfel încât ponderea instituțiilor independente din sector care primesc finanțare din buget să crească cu 3% anual, iar în 2020 să constituie minimum 21%	Implementarea sistemului de granturi multianuale și priorități ale sectorului.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Sistemul de finanțare multianuală a instituțiilor culturale implementat	Realizat Ministerul, anual, organizează și desfășoară concursul proiectelor culturale ale asociațiilor obștești. În anul 2018 au fost susținute financiar 91 de proiecte, dintre care 34 au fost realizate la nivel local.
	Implementarea granturilor multianuale pentru dezvoltarea industriei cinematografice în țară	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Număr de filme create anual	Realizat În anul de referință au fost susținute financiar 12 proiecte de producție cinematografică.
	Implementarea granturilor multianuale pentru proiectele instituțiilor teatrale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Mecanism implementat; număr de proiecte realizate anual	Nerealizat
	Stabilirea parteneriatelor viabile între autoritățile publice locale și Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în vederea identificării fondurilor suplimentare.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Autoritățile publice locale	Acordurile de parteneriat încheiate, fondurile suplimentare identificate	Realizat Pe parcursul anului 2018 au fost create și implementate mai multe parteneriate cu autoritățile publice locale, atât în contextul desfășurării unor proiecte europene, cât și realizării unor proiecte naționale de anvergură, menite să pună în valoare patrimoniul cultural național, sectorul industriilor creative. A fost desfășurată cea de-a treia ediție a <i>Festivalului de muzică clasică în aer liber „descOPERĂ”</i> în cadrul Rezervației cultural - naturale „Orheiul Vechi”. Unic în Republica Moldova și în spațiul Europei de Sud Est, acest Festival a atras cca 5000 de participanți/vizitatori și a implicat 500 de artiști, care au evoluat pe 3 scene de spectacol. A fost desfășurată cea de-a doua ediție a <i>Festivalului de muzică clasică în aer liber „descOPERĂ”</i> în cadrul Rezervației cultural - naturale „Orheiul Vechi”. Unic în Republica Moldova și în spațiul Europei de Sud Est, acest Festival a atras cca 5000 de participanți/vizitatori și a implicat 500 de artiști, care au evoluat pe 3 scene de spectacol. Ziua Internațională a Monumentelor și Siturilor 2018 a avut genericul „ <i>Patrimoniul pentru generația noastră</i> ” cu motto-ul " <i>Tinerii de astăzi sunt liderii de mâine</i> ". Evenimentul s-a desfășurat în 16 raioane prezentând un număr vast de

				<p>activități educaționale: expoziții de fotografii, filme de istorie, excursii pe locurile istorice, vizitarea monumentelor istorice, ore de istorie în muzee, seminare științifice. Numărul participanților a ajuns la 1884, dintre care 82,2 % tinere. Un vast program s-a desfășurat la muzeele naționale, în colaborare cu Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor din Republica Moldova și Agenția Națională Arheologică. Muzeele naționale au atins un număr de 485 de vizitatori.</p> <p>De asemenea, relevăm că, Asociația Obștească Urban Lab Chișinău cu suportul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a lansat, la 14 februarie 2018, campania „Patrimoniul Suntem noi”, în scopul identificării și promovării inițiativelor ce vin din partea comunităților locale privind modul de implicare a acestora în raport cu Patrimoniul Cultural (http://diez.md/2018/02/14/doc-daca-ai-vreun-proiect-de-promovare-culturii-locale-poti-castiga-pana-la-7-000-lei-detalii-despre-concursul-patrimoniul-suntem-noi/).</p> <p>Totodată, proiectele naționale <i>Ziua Portului Popular, Ziua Independenței Republicii Moldova, Zilele Europene ale Patrimoniului, Ziua și Noaptea Muzeelor, Ziua Națională a Culturii, Târgul Covorului</i>, se desfășoară anual doar datorită parteneriatelor stabilite de-a lungul timpului cu autoritățile publice locale și instituțiile de cultură subordonate acestora.</p>
	Monitorizarea continuă a raportului dintre resursele utilizate și veniturile instituțiilor culturale, pentru a asigura sustenabilitatea acestora	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Rapoarte anuale de monitorizare publicate	Realizat Monitorizarea se realizează trimestrial. Raport financiar anual elaborat.
	Modificarea modului de finanțare al inițiativelor tehnice comune	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Finanțelor	Mecanism de finanțare modificat	Nerealizat
3.3. Crearea condițiilor pentru dezvoltarea antreprenorială a culturii și a industriilor culturale, astfel încât în anul 2020 ponderea culturii la formarea PIB-ului să constituie 3%	Elaborarea cadrului legislativ și normativ în domeniul industriilor creative și culturale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Cadru legislativ și normativ aprobat	Realizat În acest sens au fost elaborate/aprobate următoarele acte normative: <ul style="list-style-type: none"> - Metodologia de cercetare/excavare a mormintelor de război și a fostelor câmpuri de luptă; - 11 HG privind edificarea unor monumente de for public; - Regulamentul Registrului Patrimoniului cultural național mobil (Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018); - Regulamentul cu privire la Registrul muzeelor (Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018); - Regulamentul-cadru de organizare a concursului pentru ocuparea funcției de director al muzeului (Ordinul Ministrului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1086 din 12.07.2018).
	Elaborarea programului de promovare a exportului serviciilor și a bunurilor	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul economiei	Program implementat	În curs de realizare Regulamentul privind importul și exportul bunurilor culturale mobile a fost elaborat, avizat de către instituțiile interesate, este la etapa de definitivare.

	culturale.			
	Elaborarea și implementarea mecanismului de creștere a mobilității artistice.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Mecanismul funcțional	<p>Realizat</p> <p>A fost acordată asistență mobilității artiștilor în contextul Mărțișorului. (formațiile ACORD și Vali Boghean band, meșterul popular Valentina Guțu). În perioada 11-15 aprilie la Madrid s-au deplasat cu o expoziție de pictură personală soții Grișciuc. 4 dansatori de la Palatul Național “Nicolae Sulac” s-au deplasat în luna mai în Emiratele Arabe Unite pentru un program artistic dedicat inaugurării ambasadei Republicii Moldova la Abu Dhabi.</p> <p>O selecție de poze cu privire la patrimoniul cultural al Republicii Moldova din colecția Muzeului Național de Etnografie și Istorie Naturală a fost prezentată în cadrul unui eveniment comun al Parteneriatului Estic în Polonia, la Varșovia.</p> <p>În perioada 23-29 aprilie 2018 în Franța, or. Strasbourg, Grande Salle de L Aubette a fost organizată expoziția <i>Poeme țesute. Covoare și costume tradiționale din Republica Moldova</i>. Expoziția a cuprins 54 covoare și 10 costume tradiționale și a fost însoțită de un recital al Getei Burlacu. Evenimentul a fost vizitat de circa 500 persoane.</p> <p>În domeniul artelor spectacolelor, ministerul a susținut desfășurarea ediției a IV-a a Reuniunii Teatrelor Naționale. La eveniment au participat: Teatrul Național „Radu Stanca” din Sibiu, Teatrul Național „Marin Sorescu” din Craiova, Teatrul Național Târgu-Mureș, Teatrul Național „Mihai Eminescu” din Timișoara, Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași, Teatrul Național „Ion Luca Caragiale” din București, precum și cele mai importante teatre din Republica Moldova.</p> <p>În scopul promovării lecturii și a cărții, a fost susținută organizarea și desfășurarea Salonului Internațional de Carte, ediția a XXVII-a - Bookfest Chișinău, având ca participanți cca 50 de edituri, care au expus peste 50 de mii de volume.</p>
	Crearea de parteneriate cu Ministerul Economiei pentru facilitarea afacerilor în domeniul cultural	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Economiei	Parteneriate create; număr de afaceri în domeniul cultural crescut	Nerealizat
	Crearea parteneriatelor dintre meșterii populari și diaspora moldovenească pentru promovarea produsului în țările străine.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Uniunea meșterilor populari Biroul pentru relații cu diaspora	Parteneriate create	<p>Realizat</p> <p>Pe parcursul anului 2018 a fost acordat suport diasporei în organizarea concertelor, atelierelor de meșteșugărit, ministerul implicând meșteri populari în acțiuni de promovare a patrimoniului cultural național, inclusiv cel înscris în Lista reprezentativă UNESCO, peste hotarele țării.</p> <p>În perioada 23-29 aprilie 2018 în Franța, or. Strasbourg, Grande Salle de L Aubette a fost organizată expoziția <i>Poeme țesute. Covoare și costume tradiționale din Republica Moldova</i>. Expoziția a cuprins 54 covoare și 10 costume tradiționale și a fost însoțită de un recital al Getei Burlacu. Evenimentul a fost vizitat de circa 500 persoane. Zilele Europene ale Patrimoniului - 24-28 septembrie.</p>

	Identificarea produselor potențiale care să constituie brand de țară prin crearea parteneriatelor cu autoritățile, artiștii și firmele de design	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală; Ministerul Economiei	Produse de brand identificate	Realizat "Pomul vieții", reprezintă încă din 2014 un brand al industriei turismului din Republica Moldova, care este însoțit de logo-ul "Discover the routes of life" (Descoperă drumurile vieții). <i>Pomul Vieții</i> , este un simbol complex al culturii naționale și a fost ales să reprezinte valorile și specificul turismului în Republica Moldova. Astfel, fiecare terminație a crengilor reprezintă un simbol. Litera M – reprezintă pământul roditor al Moldovei, inima, reprezentând ospitalitatea, paharul – cultura și tradiția vinului, o cruce – simbol al culturii religioase. Liniile verticale, reprezintă drumurile țării care urmează a fi descoperite. Brandul „Din Inimă. Branduri de Moldova”, lansat încă 2012, sporește competitivitatea brandurilor moldovenești în domeniul îmbrăcăminte, încălțăminte și accesoriilor, și contribuie la promovarea companiilor pe piață, creșterea vânzărilor, a productivității acestora, crearea de noi branduri, noi locuri de muncă precum și la creșterea exporturilor.
	Promovarea produsului cultural prin instituirea premiilor guvernamentale și promovarea excelenței în plan național.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	10 premii anuale acordate	Realizat În cadrul festivității de premiere a laureaților ediției 2018 a Galei Premiilor anuale în domeniul Culturii, au fost acordate 11 premii pentru cele mai reprezentative creații în domeniul literaturii, teatrului, muzicii, coregrafiei, artelor plastice, biblioteconomiei, restaurării, conservării patrimoniului cultural și al muzeografiei, dar și pentru promovarea culturii în mass-media și a managementului în domeniul culturii.
	Identificarea mecanismelor de suport pentru promovarea excelenței în domeniul meșteșugurilor.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Mecanismul de suport aprobat	În curs de realizare Întru susținerea activității meșterilor populari, ministerul acordă diplome, mențiuni de excelență în domeniu în cadrul evenimentelor naționale de anvergură, precum sunt: Ziua națională a portului popular, Târgul Covorului etc.
	Elaborarea Strategiei de promovare a cărții și lecturii	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Educației	Strategia aprobată.	Realizat Strategia de consolidare și modernizare a rețelei bibliotecilor publice teritoriale 2017 - 2020 aprobată prin ordinul MC nr.187 din 26.06 2017.
4. Creșterea contribuției sectorului cultural în dezvoltarea coeziunii sociale				
4.1. Creșterea progresivă a participării la activitățile culturale a cetățenilor, astfel încât, până în anul 2020, rata de participare să constituie cel puțin 40% din populație, iar consumul cultural să crească cu 1% anual	Promovarea acțiunilor organizațiilor nonguvernamentale din domeniul culturii care să sporească participarea la activitățile culturale.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	8 proiecte susținute anual	Realizat Sunt promovate acțiunile asociațiilor obștești beneficiare de finanțare parțială de la bugetul de stat, urmare a demarării Concursului pentru susținerea proiectelor culturale desfășurate de asociațiile obștești.
	Încurajarea participării tinerilor la acțiunile culturale și la luarea deciziilor în stabilirea priorităților locale.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2 proiecte susținute anual	Realizat Anual sunt susținute inițiative de proiecte culturale în care sunt implicați și tinerii, astfel, în 2018 Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a finanțat din bugetul de stat proiectele culturale ale următoarelor asociații obștești de tineri: Asociația obștească Asociația Tinerilor Artiști Oberliht (3 proiecte); Asociația obștească Liga Tineretului din raionul Leova „SPERANȚA”; Asociația obștească „Secția

				<p>Națională din Republica Moldova a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret”(2 proiecte).</p> <p>De asemenea, în cadrul <i>Programului de Granturi pentru organizațiile de tineret</i> sînt susținute unele proiecte cu tentă culturală.</p> <p>Ziua Internațională a Monumentelor și Siturilor 2018 a avut genericul „Patrimoniul pentru generația noastră” cu motto-ul "Tinerii de astăzi sunt liderii de mâine". Evenimentul s-a desfășurat în 16 raioane prezentând un număr vast de activități educaționale: expoziții de fotografii, filme de istorie, excursii pe locurile istorice, vizitarea monumentelor istorice, ore de istorie în muzee, seminare științifice. Numărul participanților a ajuns la 1884, dintre care 82,2 % tineri. Un vast program s-a desfășurat la muzeele naționale, în colaborare cu Agenția de Inspectare și Restaurare a Monumentelor din Republica Moldova și Agenția Națională Arheologică. Muzeele naționale au atins un număr de 485 de vizitatori.</p>
	<p>Organizarea acțiunilor comune, la nivel regional și local, pentru stimularea educației artistice nonformale și a schimbului de bune practici.</p>	<p>Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Autoritățile administrației publice locale</p>	<p>Acțiunile comune, realizate</p>	<p>Realizat</p> <p>În anul de raportare Ministerul Educației, Culturii și Cercetării în comun cu autoritățile publice locale, precum și instituțiile subordonate ministerului au organizat și desfășurat o serie de evenimente, acțiuni care direct sau indirect au ca scop stimularea educației nonformale.</p> <p>Activitatea Centrului Național de Conservare și Promovare a Patrimoniului Cultural Imaterial este orientată cu preponderență la nivel local, care conține măsuri de ordin tehnic și metodologic de susținere a activității formațiilor artistice de amatori, inițiative de organizare și desfășurare a unor acțiuni culturale comune. Pe lângă acest fapt, ministerul a susținut financiar desfășurarea mai multor evenimente de nivel local, precum: Festival Republican Internațional „Credință, Speranță, Iubirea, Victoria- 73”; Festivalul „George Meniuc sau Toamna lui Orfeu”; Festivalul Național al Dinastiilor de Familie „La izvorul Osoienelor”, ediția a V-a; Festivalul Horelor; concursul național de poezie și cântec „Dimitru Matcovschi”; Festivalul păstoresc „La stână”; Festivalul Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, ediția a X-a; Festivalul Internațional „Primăvara Europeană a Poeților”, ediția a VIII-a, 2018; Festivalul Internațional EUROPOESIA 2018; Festivalul Internațional de proză „Quadrat”; Festivalul „Zilele Creangă”, ediția a VIII-a; Festivalul prozei „Gutuia basarabeană”.</p> <p>De asemenea, relevăm că, Asociația Obștească Urban Lab Chișinău cu suportul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a lansat, la 14 februarie 2018, campania „Patrimoniul Suntem noi”, în scopul identificării și promovării inițiativelor ce vin din partea comunităților locale privind modul de implicare a acestora în raport cu Patrimoniul Cultural (http://diez.md/2018/02/14/doc-daca-ai-veun-proiect-de-promovare-culturii-locale-poti-castiga-pana-la-7-000-lei-detalii-despre-concursul-patrimoniul-suntem-noi/).</p>

	Realizarea studiilor de monitorizare a participării culturale.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Autoritățile administrației publice locale	Studiul anual, realizat	Realizat Rapoartele statistice anuale, cuprind informații cu privire la numărul de spectatori, vizitatori și utilizatori ai serviciilor prestate de instituțiile din subordinea ministerului.
	Cartografierea potențialului cultural și a resurselor la nivel local și național.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Autoritățile administrației publice locale	Potențialul cultural și resursele cartografiate.	În curs de realizare Acțiune realizată după caz de către autoritățile publice locale de nivel 2.
	Implementarea sistemului de colectare a informației statistice referitoare la activitățile culturale și participarea cetățenilor.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Biroul Național de Statistică	Sistemul de colectare și diseminare a informației implementat	Realizat Formulare statistice cuprind indicatori cu referire la activitățile culturale și participarea cetățenilor.
4.2. Maximizarea beneficiilor sociale ale culturii, astfel încât gradul de intoleranță al cetățenilor din republică să scadă cu 2% anual și cu minimum 14% până în 2020	Elaborarea și implementarea unui plan de acțiuni pentru promovarea incluziunii sociale prin cultură, în parteneriat cu Ministerul Muncii, protecției Sociale și Familiei.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Muncii, protecției Sociale și Familiei	Programul adoptat și implementat	În curs de realizare În conformitate cu prevederile Strategiei de dezvoltare a culturii <i>Cultura 2020</i> , ministerul, organizează, dar și susține inițiative menite să promoveze diversitatea social-culturală, având impact în mod indirect asupra cultivării și promovării spiritului de toleranță în raport cu diversele categorii sociale existente în țară. Astfel, la 25 ianuarie 2018 a fost organizat, în incinta Filarmonicii Naționale „Serghei Lunchevici” - Programul „Holocaust. Memorie. Conștiință. Depășire”, de către Comitetul American Evreiesc „Joint” din Moldova și Centrul Cultural Evreiesc „KEDEM” cu ocazia marcării Zilei Internaționale de Comemorare a Victimelor Holocaustului. De asemenea, sunt sprijinite și realizate diverse acțiuni de promovare a cunoașterii fenomenului Holocaustului prin intermediul activităților culturale. Astfel, pe parcursul ultimilor ani, au fost realizate expoziții dedicate comemorării victimelor Holocaustului, inclusiv, în cadrul Parlamentului și Muzeului Național de Istorie a Moldovei. Totodată, Guvernul Republicii Moldova, la propunerea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, a luat decizia cu privire la înființarea Muzeului istoriei evreilor din Republica Moldova. În contextul celebrării Zilei copilului și întru implementarea prevederilor Strategiei pentru protecția copilului pe anii 2014-2020, ministerul a organizat mai multe activități cultural-educative dedicate Zilei Internaționale a Copilului. Circul din Chișinău a oferit un spectacol intitulat „Bon Voyage” pentru copiii din familiile defavorizate și școlile-internat din Republica Moldova. În scopul executării dispoziției Prim - Ministrului nr. 28 din 28.03.2017 privind organizarea și desfășurarea activităților de consemnare a Zilei comemorării victimelor catastrofei de la CAE Cernobil la 26 aprilie 2017, ministerul a susținut financiar și acordat suport metodologic în desfășurarea în incinta complexului sportiv CSCT „Buiucani” a Turneului de fotbal „Cupa Memoriei-1986”, dedicat

				comemorării victimelor catastrofei de la C.A.E. Cernobâl.
	Dezvoltarea parteneriatelor de incluziune socială cu școlile, administrația publică locală și cu organizațiile culturale.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Educației; Autoritățile administrației publice locale; Instituția publică națională a audiovizualului Compania „Teleradio-Moldova”	Gradul de intoleranță al cetățenilor, scăzut cu 2% anual	Realizat Acțiune realizată prin intermediul activităților/evenimentelor desfășurate în comun de minister și alte autorități/organizații. Totodată, în vederea facilitării incluziunii sociale, de către minister în comun cu instituțiile din subordine și autoritățile publice locale de nivel I și II se implementează documente de politici intersectoriale din domeniile: protecția și asigurarea drepturilor copilului, drepturile familiei, drepturile persoanelor cu dizabilități. Parteneriate mai sunt stabilite și prin intermediul organizării și desfășurării evenimentelor pentru sensibilizarea opiniei publice în raport cu probleme sociale, precum sunt: traficul de ființe umane, consumul de alcool și droguri sau în raport cu comemorarea unor evenimente istorice, precum ar fi comemorarea victimelor Holocaustului.
	Implicarea organizațiilor social-culturale în promovarea egalității prin cultură.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Proiecte finanțate anual	Realizat Printre proiectele asociațiilor obștești susținute financiar de către minister sunt și cele care promovează egalitatea prin cultură.
	Realizarea unei evaluări a contribuției artei la diminuarea și prevenirea criminalității.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Afacerilor Interne	Studiu realizat	Nerealizat
	Dezvoltarea, în comun cu MAI, a unui program de prevenire a criminalității prin artă.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Afacerilor Interne	Program implementat	Nerealizat
	Creșterea numărului de evenimente culturale cu atragerea voluntarilor din diferite localități.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Acțiuni cu participarea voluntarilor organizate.	Realizat Implicarea voluntarilor are loc atât în desfășurarea evenimentelor organizate de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, cât și cele de nivel local.
	Măsurarea și raportarea progresului de reducere a excluziunii culturale rezultată din discriminarea în bază de rasă, de religie, de avere sau de educație.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Raportul elaborat	Nerealizat
	Contactarea celor mai mari comunități de conaționali în țările lumii	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Biroul pentru Relații cu Diaspora	Comunități contactate; acorduri de parteneriate semnate	Realizat BRD a format baza de date a moldovenilor aflați în afara țării și a asociațiilor diasporale moldovenești. Au fost organizate și desfășurate întâlniri cu comunitățile din diasporă în diferite țări ale lumii. A fost oferită susținere în la mobilitatea artiștilor în contextul Mărțișorului. Formația ACORD s-a deplasat la Lisabona pentru a susține un concert, iar

				meșterul popular Valentina Guțu s-a deplasat la Madrid cu un stand de textile tradiționale. De asemenea, <i>Programul cultural „Mărțișor de acasă”</i> s-a desfășurat în Grecia, Olanda, Belgia, România, Spania. În perioada 23-29 aprilie 2018 în Franța, or. Strasbourg, Grande Salle de L Aubette a fost organizată expoziția <i>Poeme țesute</i> . Covoare și costume tradiționale din Republica Moldova. Expoziția a cuprins 54 covoare și 10 costume tradiționale și a fost însoțită de un recital al Getei Burlacu. Evenimentul a fost vizitat de circa 500 persoane. Zilele Europene ale Patrimoniului - 24-28 septembrie.
	Elaborarea unui plan de promovare a tradițiilor și patrimoniului cultural în țările în care este prezentă diaspora.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Biroul pentru relații cu diaspora	Plan aprobat	În curs de realizare Au fost demarate discuții cu BRD privind elaborarea unui plan de promovare a tradițiilor și patrimoniului cultural în țările în care este prezentă diaspora.
4.3. Restabilirea spațiului cultural unic pe cele două maluri ale Nistrului prin implementarea anuală a 4 proiecte culturale comune și crearea a 6 rute turistice.	Fortificarea cooperării dintre instituțiile culturale de pe ambele maluri ale Nistrului prin susținerea inițiativelor artistice independente axate pe crearea de programe comune pentru tineret, stimularea creativității artistice.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Biroul pentru reintegrare	2 inițiative susținute anual	Realizat În cadrul Festivalului Internațional de Muzică „Mărțișor - 2018”, au fost organizate și desfășurate următoarele spectacole: - spectacolul Ansamblului CONCERTINO în cadrul Institutului de Arte din or. Tiraspol la 3 martie 2018; - spectacolul Ansamblului Național Academic de Dansuri Populare „Joc” în incinta Teatrului „Nadejda Ranețkaea” din or. Tiraspol la 3 și 4 martie 2018; - spectacolul Duetului de pianiști Anatolie Lopicus și Iurie Mahovici; Capela Corală Academică „Doina în incinta Palatului de cultură din or. Tiraspol la 4 martie 2019.
	Promovarea dialogului intercultural prin susținerea proiectelor comune în domeniul artei contemporane, în special prin organizarea de concerte, festivaluri de film, producții de teatru și alte inițiative comune.		2 proiecte susținute anual	-
	Dezvoltarea capacităților pentru salvagardarea patrimoniului cultural prin îmbunătățirea mecanismelor de salvagardare a patrimoniului național cultural și dezvoltarea rutelor de turism intern comun.		1 proiect de dezvoltare a turismului cultural, identificat și finanțat anual; Mecanismul de salvagardare a patrimoniului îmbunătățit.	-
4.4. Stabilirea și dezvoltarea	Susținerea școlilor de studiere a	Ministerul	Proiect-pilot	Realizat

conexiunilor cu diaspora moldovenească, astfel încât anual să fie organizate câte cinci proiecte comune cu diaspora din diferite țări	tradițiilor naționale cu copiii din diasporă	Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Educației; Biroul pentru Relații cu Diaspora	implementat; școli deschise	10 centre educaționale din diasporă au fost selectate drept beneficiare a granturilor în valoare de 3500 de dolari americani în scopul creării sau dezvoltării unor centre de instruire, de materiale educaționale, în funcție de necesitățile lor. Granturile au fost oferite în cadrul Subprogramului de susținere a Centrelor Educaționale în Diasporă, care face parte din programul DIASPORA ENGAGEMENT HUB, implementat de BRD, în parteneriat cu OIM Moldova.
	Organizarea în comun a evenimentelor internaționale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Biroul pentru Relații cu Diaspora	2 evenimente organizate anual	Realizat În parteneriat cu Biroul relații cu diaspora din cadrul Cancelariei de Stat a Guvernului Republicii Moldova și bineînțeles, cu suportul și implicarea asociațiilor din diasporă, a fost acordată asistență mobilității artiștilor în contextul <i>Mărțișorului</i> , astfel, formația ACORD s-a deplasat la Lisabona pentru a susține un concert, iar meșterul popular Valentina Guțu s-a deplasat la Madrid cu un stand de textile tradiționale. În perioada 23-29 aprilie 2018 în Franța, or. Strasbourg, Grande Salle de L Aubette a fost organizată expoziția <i>Poeme țesute</i> . Covoare și costume tradiționale din Republica Moldova. Expoziția a cuprins 54 covoare și 10 costume tradiționale și a fost însoțită de un recital al Getei Burlacu. Evenimentul a fost vizitat de circa 500 persoane. Zilele Europene ale Patrimoniului - 24-28 septembrie.
4.5. Consolidarea cooperării internaționale în domeniul culturii, astfel încât, anual, zece artiști să participe la programele comune culturale și să fie finanțat un proiect cultural internațional	Crearea brandbookului de țară în parteneriat cu alte ministere.	Ministerul Economiei; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Academia de Științe a Moldovei; Camera de Comerț și Industrie; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	Brandbook de țară creat	Nerealizat
	Aderarea și participarea la programele UE, Creative Europe, Horizon 2020.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Academia de Științe a Moldovei Ministerul afacerilor externe și integrării europene	Proiecte externe implementate.	Realizat În conformitate cu prevederile Acordului între Republica Moldova și UE privind participarea Republicii Moldova la Programul – cadru al Uniunii pentru cercetare și inovare – Horizon 2020, plata contribuției financiare a Republicii Moldovei pentru anul 2018 a constituit suma 22,3 mil. lei. Se implementează proiectul TWINNING „Suport pentru promovarea patrimoniului cultural în Republica Moldova prin păstrarea și protecția acestuia”. Obiectivul general al proiectului, implementat în parteneriat cu Ministerul Proprietății Culturale, Activităților și Turismului din Italia, este de a oferi suport instituțiilor specializate din Republica Moldova pentru consolidarea aplicării

				<p>cadrlui juridic și îmbunătățirea guvernancei în domeniul protecției patrimoniului cultural. Proiectul este finanțat de Uniunea Europeană și are un buget de 1 milion de euro, și are o durată de 2 ani, din septembrie 2017 până în septembrie 2019.</p> <p>În 2018 <i>Moldovan National Youth Orchestra</i> a fost selectat drept beneficiar al Programului „Europa Creativă”, ceea ce le va oferi tinerilor muzicieni ca până în 2020 să-și consolideze capacitățile profesionale și mobilitate transnațională.</p> <p>A fost lansat și finalizat proiectul COMUS, proiect ce a urmărit revitalizarea patrimoniului cultural istoric urban de nivel local prin acțiuni de sensibilizare a opiniei publice, ședințe multiple de lucru cu autoritățile publice locale, reprezentanți ai mediului economic. Obiectul proiectului l-a constituit orașul Soroca, fiind printre puținele ce a urmărit integrarea activă în desfășurarea acestuia a membrilor comunității.</p>
	Crearea și asigurarea asistenței necesare centrelor culturale și informaționale în țările cu care sunt încheiate acorduri de colaborare bilaterală.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Centrele culturale asigurate	<p>Realizat</p> <p>Întru susținerea afacerilor din domeniul industriilor creative, în luna octombrie 2017 a fost semnat memorandumul de înțelegere între Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, Proiectul de competitivitate (USAID) în Moldova, Academia de Muzică, Teatru și Arte plastice, Asociația companiilor creative din Moldova pentru crearea Centrului național de susținere a industriilor creative “Creative Hub”. „Creative Hub-ul” din incinta Academiei de Muzică, Teatru și Arte Plastice se află în curs de construcție.</p>
	Acordarea premiilor și diplomelor laureaților concursurilor și festivalurilor internaționale.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	Burse alocate; premii acordate	<p>Realizat</p> <p>În scopul susținerii și aprecierii meritelor personalităților marcante din domeniu, inclusiv a diverșilor laureați, anual, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării acordă premiile ministerului, 14 premii acordate în 2018.</p>
	Crearea Institutului cultural al Republicii Moldova.	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării Ministerul Afacerilor externe și integrării europene.	Institut cultural funcțional.	<p>În curs de realizare</p>

Ex. Olga Susarenco,
consultant principal DAMEP